

# F O A I A

pentru

## MINTE, AMINIA SI LITERATURA.

Nr. 16.

MERCURIU, 22. APRILE

1853.

### EARASI OBSERVARI ORTOGRAFICE.

Renumitii literatori de astazi pentru de a usiura Ortografa cu litere, ca totu insul, care, deaca le cunosc si are cunoscientia despre scrierea romanesta, se pota scrie cu ele: de si sonul guturale z, ce se scrie cu a e, — luandu-ne dupa scrierea cu slove, — ar trebui a se inseamna cu semnul distins de: a e i candu aceste au sonul nasale ă ă; totusi aflandu de lipsa a mai simplifica adeca a usiura aceasta greutate, ce se vede intru de a sci intrebuintia sonurile guturali si nasalii, precum in cele mai multe locuri, unde scriendu cu slove, pun z in locu de ă dupa cum se ved in vorbele: mă pă, păne, grăd, rănd, mă pănd, frăpră, kă ptă, kănd, ănceră s. a. astia scriendu cu litere scriu totu cu una si assemenea sunatore, in unul si acela tipu insemnata, mai demultorii adeca cu ă cu semnul circumflexus (in dios indoiti) precum: măna, căne, grău, căndu, rugăndu, mănanăndu, frângă, ăngeră s. a. in mai pucine locuri scriendu unele vorbe cu cirilicul z, or in locu de ă punendu z, earasi pentru cununia acestor vorbe catra assemenea vorbe latine, le scriem cu ē totu astia insemnat: păz, съкре, въдв, кърз, пъкас, въд, апърз, властът, лапъд, вънд, фрът, тъпърз, вънът, вънъ, вънд, жовъртес, ремънд, възънд, тримедънд, scriu dara: ге, се cure, ведуву, рे га, н е casu, веду, ап е ру, blast emu, lap edu, венту, темп, frе, тене, венету, вена, венду, invērtesc, remanēndu, vēdīēndu, trimitēndu, s. a. inse pentru aceea nu se poate totusi primi in totu locul z in locu de ă, precum nu e bine a se scrie: păz, păpă, crdăpă, pădă, отъръ, фолосъ, жи, въльнъ, амврдъ in locu de: рж, ржпъ-ст жнрз, ржд, отърж, фолосж, жвъльнж,

амврдж, опт отър i, фолос i, жвъльнз i, амврд i s. a. dreptu aceea scriendu cu lit. latine trebuie se scriem; riū, rîpă, strîngă, rîdă, otari, folos i, imbländ i, amurt i s. a.

La tōte aceste dara trebuie bine se luam seam'a ca se nu scriem pe ă ori ă acolo cu ă, unde trebuie se 'lă scriem cu ē, si din contra.

Regulele, de dupa care putem sei, că unde trebuie ă, si unde trebuie scriiss ē — pricependu-se că in silabă anteia, adona, si si atreia deaca mai cu seama se incepe vorba cu lit. nesun — vor sta toti acele, care in Foi'a a. c. Nr. 5 pag. 35 si Nr. 6 pag. 41 sau mai adus inainte, si de dupa regulele derivatiunei se pot scrie 'assemenea vorbe si fara semn; despre care trebuie se scim că in vorbe, in care au fostu a curat, totu in acele vorbe prin mai departea derivatiune acestu a trece in ă. Ca unde dara scrierea cu ă — afara de scientia derivatiunei — ne va manuduce si usul său dedarea; ear unde trebuie a se scrie ē, putem sci la unele earasi prin derivatiune in vorbe, in care ē au trecut in e curat, astia: in nume din numerul sing., cum ē trece in nr. mult. in e curat; in verbe, in care la 1. persóna sing. din tempul pres. alu modului indicativ se afla ē, in adoua pers. trece in e curat, precum: din pér, rē se face per, rei, din vēdū, vedī, blastem, blastem, lapēdū, lapēdī s. a. eara la alte vorbe din limba latina, la altele din usu astia, s e cure, vēduv, pēcat, tēmp, tēnērē, pēna s. a. (vedi mai sus).

Despre unde intrebuintarea literei ī se poate dejudeca din impartesirile la Foi'a Nr. 6 si 7 a. c.; se vede dara că și cirilicu nu in totu locul se suplenesc prin ī; căci in locu de ă se pune si ă si ē, apo si i; de unde pe ă nu 'lă putem esprima totu'deuna cu ī, ci numai in unele vorbe,

precum in riu, otar, imblant, infrati, insoc s. a. (vedi mai sus.)

Acum dupa ce se vediu si se areta, ca unde si cum trece a curat in a gutur., si nasale — de dupa regulele grammatical la nume prin declinari si la verbe prin distinsele formatiuni ale tempurilor, ear la alte vorbe numai din usu — trecem la.

a in finea vorbelor cu aceste reguli:

1) a in finea vorbelor deaca nu e apostrofatu, (de si nu e asia a insemnat) se respunde cu sonu gutos ca z precum: vac a, man a, lung a, macin a, macinar a, reman a, tac a, fac a, fa, da, st a, sacura, dorm a, far a, adeca, ear a s. a.

N. B. aci e locul a areta, ca ore este mai bine la verbe si unele conjunctiuni a scrie acestu sonu gutosu cu o, dupa cum facura unii, seu e mai bine a pune a respondiendu-se z, precum se vede aici. Analogia, uniformitatea si usiuretatea sta pentru a, ear nu pentru o ori u, asiadara: adun a, adunar a, adunasser a, dorm a, vin a, venir a s. a. ear nu: adunaro s. a. caci am veni si in perplexitate in tiessetur'a vorbelor pricependu adunar'o seu adunara-o pre ea.

2) a apostrofatu se respunde curat precum in: va' a, man'a, lung'a, monachi'a, preoti'a; ea in finea vorbelor totdeauna curat, nici trebue apostrofatu precum: luntre a, pane a, face a, tace a, tramite a, respunde a; in vorbele unisilabe (prepusetiunea si postpusetiunea) a (si cu aceasta compusele: a cel a, a ceast a, a cestora, a doua, a treia, a supra s. a.) la, sa, ta, na, va (simplu si in compusetiune: cev a, cativa) se respunde curat, asemenea in urmatorile conjunctiuni si prepusetiuni: asia, contra, asupra, bagseam a, tocma, totdeuna, atata; asia una —; ear in conjunctiunea ca dedupa impregiurari a candu e curat, candu se respunde gutosu, in care intemplare se poate insemna (ca).

3) In 3. pers. sing. a tempului netrecutu (imperfectum I.) din modul indicativ la I. conj. p. e. macin a, adun a s. a. precum si la infinitivul vorbelor de I. conj. se respunde a cu sonu curat. Unii mai vertos crisanii adaoga infinitivului terminatiunea re, desi astfeliu de verbe mai curendu arata trecerea unui asemenea verbu in nume substantivu. Infinitivul usior se poate cunosc prin aceea; ca totdeauna in tiessetur'a cu elu sta unu altu finit (otarit), asia p. e. eu potu adun a, lassu a se macin a, elu poate da, poate sta s. a. in locu de

e potu adunare s. a. Se teme cineva ca acesta a dela infinitivul vorbelor conj. I. ar aduce pe cetitori in perplexitate, insemnandu cu accentul lungu, scriendu p. e. eu potu adun a s. a. caci totdeauna a si asia e silaba lunga.

Despre u in finea vorbelor se vede din impartesirile Foiie Nr. 8 pag. 58. — Unii inse sunt de aceea parere, ca u scurt nu e de lipsa a se adaoga in totu locul in finea vorbelor — dupa lit. nesun. — ci numai, unde e neunguriabil pentru mai bun'a eufonia, deservind de litera impreunator, asia n'ar fi de lipsa a se scrie cu u: \*) domn u, lung u, laud u, aducem u s. a. ci in nume cand s'ar face acele articulate cu l, seu se poate impreuna cu vorba urmatore, intrepunem un u, deci va fi: domn ul, lung ul, precum si dicend: aducem u'l, laudand u-me, luand u-ne, aducend u'mi, seu aducend u-mi trimitiend u'ti s. a.

Din u in fine la nume, pronume si verbe inaintat de una lit. nesunator muta, si alta licuia, — care u din natura sa trebue deplin a se respunde (vedi Foi'a Nr. 8 pag. 58 1) — prin declinatiune, ori conjugatiune nascendum se i, acesta inca, totdeauna este deplin respunsu, asia din: socr u socr i, codru codri, oblu obli, astu asti (tu), implu impli, nostru nostri, aspru aspri s. a. nici poate si semisonu ca la alte nume si verbe; asia si in prepusetiunea pentru din cauza sus adusa u deplin se respunde.

In Foi'a Nr. 7, pag. 52, 2, facendum se aceea intrebare: ca la numele adjective de genu barb. in toriu, pentru genul femeiesc care terminatiunea va fi mai buna: in tore, seu toria? deci s'a flattu prin mai deaproape cercare la intielessul terminatiunei genului barb. ca din toriu pentru genul fem. nu poate fi toria, ci tore; ear numai din toriu poate fi toria; caci alta este a dice: lucratoriu, si alta lucratoriu, alta sunatori, si alta sunetoriu (mai pucin adeca decat lucratoriu, sunatori) asia alt'a va fi si lucratore, si alta lucratoria, dupa cum alta e, galbenu si alt'a galbeniu galbenia, alt'a rosia, si alt'a rosiu

\*) Dar deaca voim a adaoga pe u in totu locul, unde se cade, si nu voim alu insemnandu cu semnul scurtarei, atunci de dupa regulele grammaticei ce s'ar assiedia, inca am trebui se aducem casurile, unde are a se respunde, si unde nu se respunde ca se fim priceputi. Impartesitorul.

rosia \*) s. a. Tóta inveluialá aceasta unii prin aceea aú socotitú a o radica, ca din cele barb. in toriu se se faca pentru gen. fem. in toria din aceea mai vertos causa, ca nr. mult la nume fem. de aceasta plasa se sia in torie, caci altecum cele in tóre séu ar remané earasí si in nr. mult. in tóre, séu cu terminatiunea ca la genulú barb. in tori. —

\*) Pe aceste si altele assemenea are si protodia fundamentalú seú. — Accentuațiunile si intonarile aceste le scim distinge deolalta, deaca ne silimú a cestiga cunoșcientia limbei mai deaprope ear nu ne indestulamú dupa cum, am invetiat o numai din audiu. In cartile betrane se vede a se fi insemnatú mai tóta silab'a cu ceva accentú in tipú de direptiune de a puté sci unde e silab'a lunga si unde scurta, si unde ce intonare poftesce; care impistritura de accente totusi nu pote manduce pe reu cunoscotori limbei rom. — sia aceia chiar si nascutí romaní la adeverat'a accentuare; de unde assemenea impistratura e de prisos si numai schimosescce scrissórea si tipariul cu atata mai vertos, cã dedatí la cutare provincialismi, pe lenga tóta punerea de accente, unii respund totusi p. e aduceti, tramissa, ear alti aduceti, tramisa s. a. cunoșcend bine insusirea limbei vom sci da si cuvenintios'a accentuare, care ne invatia grammatica, fara a fi de lipsa a se pune semnele accentuatínilor. Sa dice cã a curatú are tonu, ear à gutos n'are tonu, a, cela dara ar si silab'a lunga, ear cesta à face silab'a scurta, precum: mácin, mácina, maciná, bunetáte s. a. nu sta totusi aceasta, cã à din: macin á m, bunet á ti e lungu s. a. —

Pentru limb'a rom. nu se vedu a fi de lipsa mai multe accente decatu: 1) accentulú lungu, precum in: ved é, put é, pléca, domn é sea, póte, dórmă s. a, ear nu in: muier é, pan é s. a. caci articululú la nume nu trebue accentuatú, ci trebuie se se scria adaogendu-se a precum in pane a s. a. 2) accentulú greút precum in: mácin á, macin à (elú séu ea) mácinám noí, tacu, vediú, tramsse, audi, infrati, folosi s. a. potu inse remane — si neaccentuate assemenea verbe — afara de vérbele I. conj. precum se vede in: mácin á, mácin à s. a. Ear dintre semne se se tienă cele mai sus aretate deasupra literelor: à é f cand aú sonu gutos, ori nasale, precum si semoulú scurtarei la; i, ü si iu cu diumentate séu mai pucin de diumentate sonu.

t) Accentulú greú se intrebuintiadía de unii in tipú de semnú la i cand precedeadia: c d s t punendul in locu de i pentru aretarea sonului subtire a acestor litere nesunatorí, precum: insoci, audi i, sos i, infrati, in locu de: insoci, audi, sos, infrati. Cu astfelui de i in assemenea intemplari inca ne putem ajutora, dar fara una din aceste doue lit. (i i) incurcamu scientia Impart.

Acea e adeveratú, cã in limba rom. nu sunt nume adjective, a caror nr. mult. se sia assemenea nru lui sing. adeca nestramutatu, precum e la aceste in tóre, de unde dicem: muiere lucrat óre, si muieri lucrat óre, lucrat óre a muiere, si lucrat óre le muieri; dar deaca ne vom lua dupa terminatiunea numelor subst. in tóre, óre, care in nr. mult. essu in tori, orí precum: serbatóre, scrissóre, serbatori scrissori, atunci si adjectivele cu assemenea terminatiune in tóre in nr. mult. inca ar trebui se se formedie in tori, am dice dara: ómeni lucratorí muieri lucrat orí, si lucratorile muieri, ear nu lucratorile le muieri. Vorba nume inca remane nestramutata in nr. mult. díend: in gen. barb. nr. sing. nume bunu, numele bunu; in gen. fem. nr. mult. nume frumose, numele frumose.

Aici este loculú a se lamuri si aceea ce la Fóia Nr. 7, pag. 51, 1) in privintia numelor adj. dela limb'a latina luate si tienetori de a 3. declinatiune latina s'aú mai adus inainte, cã din imparatesirile publice a mai multora din distinse parti venite, s'aú observatú a se primi mai bucuros terminatiunea pentru gen. barb. in e, decatú ü, ear pentru gen. fem. asisderea e in locu de à din caus'a mai vertos a genitivului sing. la nume de gen. barb. ca se se incungiure a se dice la nume articulate: lului, socotind a suná mai frumos le lui s. a. inse sunt pentru aceea nume subst. la care nu putemú incungiura a nu dice: lului precum: sululu, valulu, olulu s. a. Totusi de mai mare insemnatate se pare a si distingerea nru lui mult. intre gen. barb. si fem. (precum se vede la aceea Fóia si pag.) decatú singurulú genitivu in elui; usulú inse va canonisa si aceasta.

Intre modrulú scrierii cu slove si acela eu litere in privint'a literei i cand aceasta e semisona séu mai pucin decatú semisona — ce forte bine se poate distinge si in vorbirea de commune, si dedupa regulele grammat. ar trebui distinsa) — debuind a i se pune semnulú scurtarei (i) ca o distinsa insusitate a ei in limba rom., dar totusi punend (i) curatú, se vede ca domnesce o mare inconsecuinctia; caci scriind cu slove punu acel semnú; ba chiar nici la aceea se face bagare de seama, cã unde de dupa intielessulú grammaticei ar trebui se vina doi i i — unulú respunsu, si altulú semisonu — punu numai unulú i punctatú. Prin asia scientia ) ( ©BCU CLUJ

se da o trentitura regulelor grammaticale\*) ce n'ar trebui se se intempe, de orece articulul în nr. mult la nume de gen. barb. numai prin doi i i se esprime, ear nu prin unul i punctat. — Sminta se vede in contra Grammaticei si a dice: nu i bună, e i face reă, in locu de: nu e bună, i face reă; căci dela verbul sūm a 3. per. sing. nică cand a fost, nică va fi i, ci e său este; apoi e se poate respunde si scurt fara ca pentru aceea se sim săilită a pune i scurtă. — Totu asia sta si cu ū scurtă in capetă, unde deaca nu voim a-lu însemna cu semnul scurtarei, mai bine se-lu lassam afara, ea se nu faca inveluiala in cetera mai puin deprinsilor — ne'usemnată fiind — neputendune noi astăzi inca cu o mare summa de bine cetitor lauda; căci precum se disse mai sus acel ū scurtă cand e lit. impreunator si asia trebuie se intre la locul său, ear numai in tipu de parada a-lu acătia la finea vorbelor terminate altecum in litere sunatori, si a nu-i da semnul ar si ca acincea rōta la caru; pentru că deplin nu se respunde, fara numai cand sta inainte una lit. nesun. muta si alt'a licuida, precum se aretă mai sus.

(Va urma.

### V E R S U L U

cântatu in beserică din Beclaneu la solemnitatea serbarei re'nsanetosarei Maiestatei Sale c. r. apost., tienuta in 10. Prieru a. c., compusu de protopopulu Vasiliu Szilasi.

Dómne Sânte si'ndurate  
Puternice Dumnedieu!  
Seti multiemimu cum se cade  
Nu scimu noi poporulu Teu.  
Ca'vemu sanetosu in pace  
Pré Imperatu Austriei siu,  
Monarchu tinetu cu dreptate,  
*Franciscu Iosifu* celu din teiu.

Deci parente ce domnesci  
In ceruri si tōte poti  
Si te'nduri ne mangaiesci  
Pré noi pamentenii toti

\*) A avé regule grammatical si Grammatica, si a nu urmari lor, mai că atata e, catu a avé legi si ordinatiuni si a nu ne tiene de ele! Unde am reessi in asia tipu?

Impart.

In devota plecatiune,

Prin acestu versu cu saltare,  
Ca unu tipu de rugatiune,  
Eti facemu asta cantare:

Tiene Doamne pré Imperatulu,

Ce pronia ni'l'a datu  
Angeru padietoriu cu dinsul

Dă sa aiba ne'necetatu!

De totu feliu de vrasmusia

Pré bunulu nostru Monarcu

In eternu aperatu sia

Man'a Ta ni'l'a pastratu!

Preotii din altariu:

Intru multi anni se traiésca!

Corul scolarilor:

Sa — tra — iea — sea!

Preotii din altariu:

Sa — tra — iea — sea!

Totu la olaltă:

Pré sacraata Maiestate.

### INVOCATIUNE.

O Dómne ala bunetatii, putere creatória,  
De care neci odata eu nu m'am indoitu,  
Tu, ce ai pusu amorulu in inimi simtitore,  
Si flórea aurorei cu roa ai 'nvalitu;

Tu ce ai saditu in inimi sperantia si credintia,  
(Caci un'a foră alt'a nu poate esista.)

Ce aduci dupa durere surisulu si dorintia  
Si dupa vijelie unu sōre a lumina;

Ce fara incetare dai dileloru lumine,  
Si campului verdeatia, si paserei cantari,  
Si frundieloru si optire, si undeloru suspine,  
Si pe vergine buse suave sarutari;

Arunca-o cantare asupra tieriei mele;

Ea este ca o barcă pe-unu oceanu plutindu,  
Candu gume uraganulu in nōpte fara stele,  
Ce enea o sulfare si-o vomu vedea perindu.

Tramitene, o Dómne, lumin'a ta cereasca,  
Căci lunga fuse nōptea in care suspinamu;  
Ca sa vedem furtuna ce va sa ne rapeasca  
Si supt unu malu ferice limanulu sa cautam.

D. B.

**РЕПОРТДЛЪ П. С. САЛЕ НЪР. МИТРОПОЛИТЪ  
алѣ Бългро-Влахіеї Ніфон кътъ М. Са  
Пре'пълдатълъ Домнълълъ Църеї ро  
тъпешти.**

Деспре стареа кълтърѣ преодоціеши а мода  
літъї de a о жпайлта нѣ пътърътъ афла din Шара  
ромъпеаскъ пъпъ аквтъ таи пімікъ din іевбръ офи  
чібсе. Декъндъ лисъ Домніторіялътъ модернъ алѣ  
Ромъніеї жі плъкъ а да жп чеа таи таре естін  
дере тотъ стареа дъреї жп пъвлакъ пріпъ позлъ  
Бългетілъ офічіалъ ведемъ, къ din тімпъ жп тімпъ  
есъ ла ятінъ челе таи гътъріе date ші къ еле  
челе таи акврате дескіріе але стъреї, атътъ по  
літіче кътъ ші еклесіастіче din Ромъніа, din каре  
пентръ конвінціера чітіторіялъ — таи пъвлакътъ ші  
репортълъ есъ жптітълъ din презпъ къ ресолв  
дівна Домніаскъ ла ачелашій. Репортълъ съпъ  
жп тодълъ вртътъріе :

„Чеа д'жптъївъ допінцъ а поастръ а фост ші  
есте на бесерічіле църї съ се кърініаскъ de пре  
оду віпе жпвъдъці ші ятінадъ de даторіле лор  
пасторале; ліпса тіжлоачелор лисъ de a ажніце  
ла ачест скопъ пътai пріпъ семінаріїтъ че трек  
регълат жпвъдътъріле релідіоасе, а дат прічіпъ а  
жппліні дешертьлъ къ пінте оамені фъръ атъ  
штінцъ de кътъ ачеса а ръндівіелор бесерічі. Ної  
нѣ ам фі твдътътъ ші не атът, дака ачесата тъ  
кар ар пътъа с'о жпведе кътъ се каде, дап брънод  
програмеї жпвъдътъріле лор din апъл , еї  
сіліндъссе съ жпведе не din афаръ вевівъ. Теста  
мент, Совоареле, Къюштінделе пасторале ші ал  
теле, ші теморіеа лор не фінд депрінсъ din коні  
ліріе а цінеа мінте, жпі піерд времеа кътъе віп  
апъ ші дої, ясъндъші жп рінpare каса ші фамі  
лія са, ка съ ажнігъ а да віп ексамен, ал кърі  
ресълат есте къ тогълъ департе de скопъ кетърі  
лор, къчі пічі ачеле штінцъ нѣ же din мінте, пічі  
ла челеалте че се чер пеапърат ла даторіеа лор  
де преоді нѣ се депрінд віпе, ші епоріаній бесері  
чілор лор съпъ осъндіді а съфері жп тіжлоакъ лор  
пінте преоді nedепріюші жп даторіле лор дхов  
ніченші.

Дрент ачеса пої сокотінд de къвінцъ а да о  
алъ дірекціе жпвъдътъріле лор, статорнічинде  
не пінте вазе твлт таи жплесічоасе дап пеапъ  
рате сарчіеї че се пъне асвръле, ам жптоктіт  
алътърата програмъ de жпвъдътърі, жп каре се  
конрінде тот че ар пътъа съл факъ вреднік de  
преодіе, ші каре се чере de ла пінте асеменеа

персоане петреквте пріпъ кърсъл регълат ал семі  
парелор, тъкар къ tot ачестеа се червъ ші кіар de  
ла семінаріствъ че атъ трект жпвъдътърі таи жп  
алте, апої ші терпінзъ кърсъл жпвъдътърілор  
дінтр'ачеасъ програмъ есте таи авантажос пеп  
тръ джпшій, нефінд таи твлт de кътъ не шапте  
япн, адікъ шасе жпвъдътъръ ші тна de практикъ.  
Ачеасъ програмъ къ спереніе о съпънет жп къ  
поштінда Мъріеї Воастре, къ ртгъчівне ка de вен  
гъсі-о de къвінцъ, съ порбніції а се пъне жп аз  
крапе. Ніфон Мітрополітълъ Бългро-влахіеї.

Nр. 1106, апъл 1853, Марцъ 12.

### НОВЪ ПРОГРАМЪ *de жпвъдътъріле kandidaцілор de преоді.*

#### Трімєстръ I.

- Чітіре словодъ ші къ жпделецере не орі-че  
карте бесеріческъ.
- Депрінде серіоасъ асвира ртгъчівнілор ші  
формелор Ботезълъ.
- Депрінде асвира осфештапіеї.
- Idem — квпнпілор.
- Idem — маслълъ.
- Idem — погрівъпіеї.
- Нартеа жптъїв а Катіхісътълъ.
- Пресквтареа de новл тестамент.
- Скрісълъ діктат, къ оаре-каре ортографіе.
- Сокотеалъ практикъ асвира челор патръ лв  
къръл але арітметічес, фъръ фріпцері.

#### Трімєстръ II.

- Теоріе ші практикъ асвира челор шеапте тайне  
бесерічесші.
- Жпвъдътъръ не din афаръ а експілор ші а  
онпстърілор ттвълор слвжелор de песте ап.
- Ексерсіїлъ асвира слвжбей літвргіеї Сф. Ioan,  
Bacilie ші Грігоріе.
- Idem асвира літвілор че се фак ла храмърі ші  
привегері.
- Сфжршітълъ Катехісътълъ.
- Кжнгъръ бесерічесші практике.
- Днпъ съвжріреа ачестор жпвъдътърі, канді  
датъл преодіндъссе ва фі датор а стърві жпкъ  
о япн, слвжінд жп тоате зілеле, не ла  
бесерічіле din капіталъ, віnde жа ва оржніді  
Еклісіархълъ кіріархіеї, че есте жпсърчінат къ  
ачеаста.

Інстръкції пентръ пріїтіреа kandidaції  
лор жп Seminarij:

1. Овічевілъ че се үрта пъпъ аквт de a інтра  
kandidaції жп Seminarij орі жп че zі, не пема ad-

чеса копфесіе професорвлы, дар рътажеа ші не прівегеаді ла жпвъцътвріле лор: de ачеа пе війтор, орі-че kandidat жптиліндітіи фортеле ле-циіте, пз ва пзтета інтра ла жпвъцътврі, de кът ла жпчепутяа фіекърді семестрѣ, каре ва фі ла Септетвріе ші Мардіе.

2. Тот цжрковікъа тріміс ла жпвъцътвріле Семінарвлы тревве а шті, чел пзгіп, челе опт гласвлрі практиче ші ржндітіаа бесерічел.

3. Kandidatъа de преот тревве съ айъ вжрста чел пзгіп de доъзечі ші чіпчі de anі, пептврі каре съ жпфѣдішезе довадъ.

4. Евсатепеле ачестора се вор фаче de комісіа жптоктітъ, de доъ опі не anі, adikъ ла сферштвяа фіе-кървіа семестрѣ.

Ачест ашегътжлт се ва комісіка пріп протопопіи епархійлор тзвтврі бесерічілор, спре штіпца челор че віп ла треапта преодіе.

Nіон Мітрополітъа Білгоро-Влахіеъ,

Асвпра ачестві рапорт Мъріїа Са віне-boind, а дат вртътоареа резолвіє :

„Nimenі пз поате фі маі пътврпс de кът преа Сфіндія Мітрополіт, de делікатеда ачестві дж-ховпічешті треввіпде: пз пзтет dap de кът а Ne рапорта ла преа Сфіндія Са пептвр тъсвріле челе маі кввіпчоасе пзпъ ла съвжршіреа zidipіi семінарвлы, кетжнд іаръші лвареа жп въгаре de сеамъ а ківззірілор Ноастре din ресолвіа датъ ла рапортъа Мітрополіе de ла 5. Іюні 1851, че Ni са сипес къ ал Департаментъа Кредіндеи Nr. 3430, ші каре есте чеа вртътоаре :

„Ведем жптр'адевър къ пзтврвя сімінарішті-лор че лециіреа хотъраште, пз есте аналог къ ваканделе de преоді din tot пріпдіпатъа; dap со-котім къ ар фі пзтіпдъ, ка къ ачелеаши тіжлоаче че лециіреа словоаде съ се жпденлінеаскъ ліпса.“

„Цжрковікіи adikъ дела бесерічіле de пріп сате, съ се оржндіваскъ д'жптр'е тінерій копій de преоді, каре ар фі ші еї destinaці de а жпвъцъ-діша чіпзя преодескъ, ші а се ашеза кіар ла ачеа бесерікъ дзпъ тоартеа преотвілві еї. Ачешті ті-нерій, пзпъ ла вжрста de 16 anі, с'ар depinde ла чітіре ші ла скріере de кътре жпсвіші преотвілві саё вжптъредзл бесерічій, апоі ар інтра жп сімінар зnde, пептвр чеі д'жптвій треі апі, лі с'ар жптж-піна жпвъцътвріле чеа сініе de Царь кіар de кътре пзріодій лор, чеелалтъ келтвеаль къ храна ші къ жпвъцътврі, с'ар вшвра жп пропордіеа а-дъоферій пзтврвлы семінаріштілор, ші жптр'ачест

кіп поате къ келтвеала че се фаче астъзі пзтвр къ о а патра парте din семінарішті треввіпчоаші, ар ажвпце пептвр пзтврвя жптрег de вакандъ жп пріпдінат.

„Кештът лвареа а тінте а ізвіторійлор de Дун-незеъ Кіриархі аі Епархійлор асвпра ачестей ків-ззірі, ші не рапортът ла чеса къ кълдбръ ші ре-лічіе лвкраде а преа сферштілор лор.“

## НЕОЛОШІСМБЛД КОРЕСПОНДИНТЕЛД ТЕЛЕ-ГРАФІЛД РОМАНД.

. . . Mortalia facta peribunt  
Nedum sermonum stet honos et gratia vivax.  
Multa renascentur quae jam cecidere; cadentque  
Quae nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,  
Quem penes arbitrium est et jus et norma loquendi.

Horat. de Art. Poet.

Къндѣ п'аре чіпева аргамінте de ажапсъ, ка съ коміватъ пе адверсарій, атвпчі-і пзпне пзтме къ е неолоцістъ, ші петжалтө, ші ссрдъ, сеъ імпоранте, ші къте тóте; сеъ се трвдеште алѣ фаче de рісъ жпчепжндѣ дела асемъпаре, ка съші факъ ворва челпзгіпш плағсіверъ, дзпъ неолоцістъ, плағ-сівіле дзпъ кореспонд. телеграфістъ, дақъ пз о пóте intemeia depлінѣ пе ръчіплі лвате din патра лвкрадл: токта аша фаче ші кореспондітеле телеграфл рошапъ \*) жп ескврсівnea са асвпра неолоцістілорж літвістічі, къ се ръпеде асвпра лорж къ асемъпареа къ кроіторій ші къ хайеле грепіте, ші дзпъ че тотъ мерџе бре кътъ скіоньтъндѣ, прекіт есте скрісъ къ „omne simile claudicabit,“ ші жпжэржндѣ пе неолоцістъ de че пз ле плакъ формеле челе лтіпешті, ші кввітеле рзсешті, каре се ведѣ къ плакъ к. Телеграфл, апоі ла вртъ пе сппне ачеа че девеа съ пе сппъ ла 'пченвтъ, къ п'аре алѣ скопъ декътъ а пе апъра літва de жпойтвріле челе періквлбсе каре-ї стрікъ формаші фіреа свтв тітв де реформъ.

Бзпѣ скопъ жптр' адевъръ, ші demnѣ а фі вр-матѣ de тодї карій аж вро скіптее de амбре кътвр' літва постръ, ші поі кредемѣ къ печі неолоцістъа чел маі radikalе жпкъ пз воеште ка съ ажапсем ла вртъ ка саші дела Брашовъ, карій пз се потѣ жпделеце жп літва лорж къ чеі дела Бістріцъ; та къ тóте ачесте пз пі се ведѣ жптетіяте тóте жппятъчівпіе коресп. Телеграфл, печі пі се

\*) Nr. 11, Сієв 7. Феврарій 1853.

веде къз кале ка съ педічє чіпева ресбелъ диконтра неолоціствлъ аша пе житретгвлъ кът ведем къ педікъ коресп Телеграфвлъ: впъ лякръ ка ачеста нъ ні се веде къз кале пічі де кътъ, пептръ къ ші дімба джкъ есте світъ скітврі ка тóте лякръріле de світъ сбре, ші дп літва постръ джкъ с'аў фъквтъ скітврі ші пън' актъ, ші ввпе ші реле, се фактъ ші се воръ фаче, пептръ ачеса печі неолоціствлъ нъ се поте льпъда de тогъ, чі пътai челче стрікъ літва къ пъдежде дп локъ de спете ші сперапцъ, сфжршіт дп лок de феніт, ші алтеле: къ атътъ таї пъдіпъ аре кважтъ чіпева съ фактъ джпвтъчівпі алтора къз пота de неолоціствлъ, къндъ джсвши есте неологъ дакъ черчетътъ лякрълъ таї deанбропе. Дакъ вре чіпева съ dee пътde de неолоці дп літва ром. челор че репвій кввінте векі ші ввпе каре джсъ астъзі нъ таї світ всітате къ тоте къ аветъ ліпсъ de еле, пептръкъ се вжржъ дп локъ лор алтеле стрійне каре нъ ле свфере патвра ші квръдіа літвеі; сеў de вре чіпева съ dee пътde de неолоці челорче форміеъ кввінте позе de каре авет ліпсъ пеанъратъ, дпнъ патвра ші лециле літвеі: атвпчі ввкврощі ачептътъ тітгвлъ de неолоці, пептръкъ атаре неолоціствлъ в ръчівшавер, в печесарів, ші дп сіне печі нъ есте вро дп-поітвръ, чі пътai реджіппатріареа формелоръ ші кввінтелоръ дпстрыінате, ші формареа алтора нъ дпнъ арвітрів, чі дпнъ лециле літвеі, каре дп фі-інга лор астформъ світ стъверіте de попорвъ по-стръ ждеде свіпрем дп ачест оіепт, дп кът къб-тънд ла ачесте леци есепціарі але літвеі таї къ ат пътіа зіче къ нъ атът літва ар фі de a се квлтіва, кът ар фі de допіт съ се квлтіве таї де-пліп аша пътії квлтіваторі аї еї, фів ачештіа неолоці сеў пеполоці, на квпоскънд формеле челе цепліне але літвеі съ се штіе аплека дпнъ квві-іпдъ кънд есте de ліпсъ. Іаръ дакъ вреа съ дп-де-лігъ чіпева пріп неолоціствлъ адоптареа ші вса-реа de форме ші кввінте, фів векі фів позе та стрійне оріціпіе ші патвреі літвеі ротъпешті: атвпчі ачест неолоціствлъ 'дъ респіпдемтъ ші ной ка впъ че періквлося, каре нъ терітъ апровареа пічі апърареа постръ: къ ачестъ декіаръчівле ной пе ат креде дпдрептаді депліп, ші п'ам фаче воръ таї твльть, дакъ нъ фъчев пічі кореспонтенте Телеграфвлъ вро крітікъ спечіале; та ачеса пе фаче de нъ пътет лъса лякръл дптр'атъта; пептръ ачеса дпвігът пе коресп. Телеграфвлъ романп, ка съ таї конверсът дппрезпъ асвпра естъ о-іепт, пептръ ка еъ ведем таї віне, каре неоло-

ціствлъ есте періквлос літвеі постре, чел пе каре-лъ комвате Длві, аў пе каре-лъ вртезъ? —

Прекът възгрътъ, кореси. ші дпчепе джпв-тъдівпea дела кроіторії къ хайнеле грешіте ші дела каваліері, нъ дела пріпчіпеле літвеі: ачесте ле ппъ ла бртъ дпнъ че ші а фіпіт сквртъпвтвра асвпра неолоціствлор; кът ва ждека джсъ чіпева, че есте неолоціствлъ дп літвъ, ші че нъ в неолоціствлъ, de каре неолоціствлъ аре съ се ферескъ літва, ші пе каре поте сълъ вртезъ дакъ нъ ва ціпіе джайлтіа окілоръ фіреа літвеі ка впъ пріпчіпів ші дпдрептарів? съ зічет дар къ кввінтеле кореспоп-дінталъ — та апої съ пе ціпіем кввіптвя таї віне декът елъ — съ зічет квткъ неолоціствлъ пе-ріквлос есте ачела, каре вжреште віата літва по-стръ in вешткп стрійн, каре o десвракъ de про-преде еї джсвширі, ші о траце актъ дпнъ впъ калапод, актъ дпнъ алтвя, джсъ пічі впъл потрі-віт фіреі еї: съ пе джсемпът віне ачест пріпчіпів, ші актъ дакъ есте къ воіа Длві, сълъ ціпіем дп дрептта, іаръ сквртъпвтвра дп стжига ка съ ве-дем кът есте впъ дптржпса ші кът есте de лъ-пъдат, каре форма світ пъчівпарі, ші каре світ калапбде латіпешті, сервешті ш. а., къ вп кввіпт, че терітъ пътde de неолоціствлъ?

Кореспонтенте впі плаче съ се зікъ ротъ-пешті респепт = respectus алъ латіпілор, ге-спект алъ фръпчілор, rispetto алъ італіанілор; пічі аптів ші апт = activus, actus, attivo, atto, actif etc.; iap' таї пъчіча латіпескъ respectus, actus, activus фър' de къчівлъ дп кап, сеў фръпческъ respect ші act дптрег, пътai съ нъ фів ротъпешті депліп; асеміна впі плаче пічі карета те in лок de qualitas, qualita, qualitè: ачі-ї таї плаче qualita a італіанілор къ кодъ ром! нъ в віне дпнъ Длві пічі караптер in лок de caratter, carattere, caractere; квпіште къ в реа атіпда, ші зіче атепцівне кът се каде ротъпешті; та іаръ і таї плаче вілеа лътіпескъ декът терміпчіпзпea ротъпескъ дп ве-ръ.

Че се ціне de респепт, караптер, апт, аптів ші алтеле асемінэ нъ пітім кът ведем ачі Dca врвп калапод стрійн, къ позе аша ні се наре къ світ тврнате дп форма ротъпескъ ка лаптеле, пептвя, фрптвя, фаптвя, продвптвя ш. а. кът ле ар калапода Телеграфвлъ de нъ ле ар фі неолоціает ротъпії джайлтіе de че ар фі веніт Длві даскъл ла літва ротъпескъ; іаръ дар къ пой неолоціствлъ а-вем леце дп літва постръ, каре пе овлéгъ ші пе дпвідъ кът съ формпът кввінтеле, ші пой аша

штім къ чел че вртієзъ дедеа пв грешеніте; аре-  
тепе коресп. Телеграфблгі тъкар къ вп есем-  
пль din літва постръ къ пв грешеніте кънд зіче  
респект, ші атвічій пої вом пвне ла о парте ре-  
спектбл, ші пе вом ла къчівліа къ тог респектбл  
dinaintea Даві, ма пън' атвічій п'авеа ла че съ  
факъ атъта ларть къ че пв пе плак пічі піве фо-  
врікателе фініcale. Літревът, de чей таі плаче  
actus ші respectus латінек къ пасвл тъят, de кът  
респектбл ротънек, ші-лв Літревът пентръ ачееа  
fiindkъ к. Телеграфблгі Літревът алтора de чевжреск  
літва лп вештжпт стрыіп; ші пвзе пі се паре къ  
актвя ші респектбл коресп. Телеграфблгі тот ла-  
тінек ръмажне ші дінь че іа лват потканіл din  
кап; зіче коресп. къ ма ачеста перегларітате ші  
іea воіп пентръ ка съ пв кадъ лп атфіволовіці, ма  
п'ятай къ атът пв с'а лецитімат, къ дакъ ам вреа  
съ лаквпцігрьт тоге атфіволовіціе ам девеа съ  
не стрікът тогъ літва: ам вреа съ штімв de че  
зіче Даві тот „літвъ“ ші ла чееса каре о вор-  
беніте, ші ла чееса къ каре лінде, de че пв о кіашъ  
не ачеста лінгва ка съ аівъ літва пентръ вор-  
рівъ, ші лінгва пентръ лінс? de че п'ятешите  
Даві тот варвъ ші чееса че о паде ші о пентръ  
ка съ фіе таі фртмос, ші чееса че пв о паде, пен-  
трікъ-лв доре дакъ о таі? апої пе ла пої стрігъ  
din ръспікт ері, пв din ръспепт, ма дакъ стрігъ  
аша пе ла Даві пої респектът ші ачест всі пен-  
трікъ в п'чівнале, дар реіентът аввсл Даві fi-  
indkъ-ші вжреніте респектъ контра фортей п'чів-  
най. Літреве Dca ne Італіані, fiindkъ се провокъ  
лп ліфрвітареа са ла літвеле романіче, кътє  
лпделесврі ape il rispetto, rispettare, atto ші azione  
а лор, ші тогші пентръ атарі варвътвні пв се  
кред лецитімаді а зіче rispetto ші rispetto, atto  
ші acto, кът ар девеа съ зікъ дінь грыматіка Даві,  
чи се din de фіреа літвей лор. (Вор зрта.)

### ЦЕНЕШ ШІ СО.НІ.

Temerea domпеште песте Бакрещті;  
Пополвл лпакъ кврділе domпешті;  
Къчі доі соі веніръ de ла'шеръдіе  
Ші adak лві Цепеш стреант ші maziaie.  
Тоді воіерій дъреі весселі юсодеск,  
Ші къ поппъ таре спре палат порнеск.

Редакторъ респозпъторів  
**ІАКОВ О МБРЪШАН**.

Цепеш лі пріменіте літр' а са тъндріе.  
Солі-пінтеазъ. „Doamne, паче ціе!  
Ліпсъ лічетеазъ de a таі domni.  
Саі те прегътеште астъзі а твр!“  
Къ ачесте ворве тоді сант лп впіре,  
Ші тоді траце пала спре а лві ловіре.  
„Че? ші воі! ръспінде Domnul тврврат,  
Къ дшманії дъреі тоарте ті-аці жврат!  
Асквітаді, воі, каре таі авеуї сіміріе  
De ротъні, ші лакрімі лп пепорочіре?  
Віацъ ші domnie ле песокотеск;  
Але теле лжите вово-доведеск:  
Ліпсъ ців ла даръ, ців ла пе-атънare;  
Ців ка съ-ті фак пеашвя лъгадат ші таре:  
Ат фоств фоарте аспр, ші але теле тжпі  
Ах върсат атжта съпце de ротъні;  
Дар ал вострв съпце че ті се тъженіте,  
Лі пілтеа къ лакрімі чел че въ ворвеште:  
Лі тіжлоквя челор че тъ 'нкоожврад,  
Ші пе о короапъ дара лор тръдаш,  
Нз п'єтам літр'алтвя фаче ей впіре,  
Ка съ скап ротъні de а лор ровіре.  
Даръ, враџ-ачеста есте сімірерат;  
Ліпсъ-ал діреі дшман пв ла квтнърат!“

.Ла ачесте ворве чеата остьшеаскъ  
Сгрігъ къ попорвя: Цепеш съ тріеекъ!  
Сперіаді воіерій пріп ферестре скап;  
Іар пе солі лі вате къ піроапе 'п кан.

D. B.

### CENTINDE MORAIE.

Чічорое, стръвпъл вострв, пе а тестатъ  
твлте centinde торае, ші деспре інерців зіче:  
„Чеа таі венъ секвітате е а пв лвкра пітіка, де  
ачеаста ліпсъ веі фі сілітв а те рвчіна о датъ.“ —  
Орадів зіче: „Чине с'а ръпітв песте тъсвръ  
de кврвля ферітв лві лвкрврілорв сале, се ва  
сгзді амарв ла стръттареа лорв.“

Ші еарыш: „Ка се поді вине окъртві ші manda  
алтора, сізпнете таі літвіві таіе.“ —

Цепеш сърбъторіле інвіреі Domnul  
Фойа політікъ ва еші п'ятай лп Съмбъта вйтіре.

Съ фачетв тоге пентръ літвівіе ші впій пе  
алії съ пе літврдівштв къ кълдэръ! —

Ediціоне ші тінрівля лві  
**IOANE ГЪТТ.**